

572
1953

ბავშვთა

ზღაღი, ტრუ ჭვანი,
იღბნი, იერი შიანი,
და შუნი, ქრუდი, სიდილია
სამსილი კახსიუნი.”

საქართველოს
ბავშვთა ჟურნალი

საქართველოს ადგილობრივი კომიტეტის
ყოველთვიური საბავშვო ჟურნალი მკორქმლოცინათვის
გაგონილი რედაქციის ვარი

ნოსტა ნონა შვილი

ნახატი რ. სტურუასი

ბავშვთა დაცვის დღე არის

მტრები გვემუქრებიან
სისხლისღვრით და აკლვებით,
სურთ ცეცხლს მისცენ ქვეყანა
და ბავშვების აკვნები.

მაგრამ ბავშვთა სიციცხლეს,
ჩვენი ქვეყნის განთიადს
იცავს ჩვენი საშობლო,
იცავს ჩვენი პარტია.

და ბავშვების სიციცხლის
დაცვისათვის მზად არის
ყველა ქვეყნის მშრომელი,
ყველა გულით მართალი.

ბავშვთა დაცვის დღე არის,
მზე დროშებზე იღვრება
და უთვალავ ენაზე
ჰქუხს მშვიდობის სიმღერა.

მხეცის მეტი მშვიდობას
აბა, ვინ არ ინდომებს.
მშვიდობა სურს ფრანგ მუშას,
მშვიდობა სურს ინდოელს.

მშვიდობა სურთ მსოფლიოს
კეთილ ადამიანებს.
— მშვიდობა ვესურს! — ბავშვების
ხმებიც ლაღად წკრიალებს.

მშვიდად სძინავთ აკვნებში
თვალცოჭობა პატარებს
თავს ვევლებით, დავხარით,
ნიავსაც არ ეაკარებთ.

მათ აკვნებთან რა უნდა
ომის მსურველ ონაფარს?!..
ბავშვთა დაცვით ჩვენი ვიცავთ
მშვიდობას და მომავალს.

ბორის ჩხიძე

წყარო

ნახატები ალ. ბანძელაძისა

536

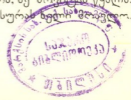
სიცხით ამომწვარ ველზე თვალუწვდენი, ღრმა თხრილი იყო გაჭრილი. მის მახლობლად ფოლადის ვეებერთელა მილები ეყარა. გუგუნებდნენ მიწისმთხრელი მანქანები, ლაპლაპებდნენ ლითონის იარაღები. ინჟინრებს და მუშებს ქალაქისათვის წყალსადენი გაჰყავდათ.

მილების შემდუღებელი ოსტატის ივანეს პატარა გოგონა რუსიკო სკოლაში დადიოდა. როდესაც გაკვეთილები დამთავრდებოდა, რუსიკო თავის ამხანაგებით მამას ჩამოუვლიდა სამუშაოზე. ბავშვები ფოლადის მილებზე დასხდებოდნენ. როგორც ცხენებზე და მისჩერებოდნენ მუშაობას. ექსკავატორები თხრიდნენ მიწას, ავტომანქანები ეზიდებოდნენ ბეტონსა და რკინის მოწყობილობას. ხანდახან ბავშვები თხრილებთან ახლოსაც მიდიოდნენ. იქ მათ პაპა გიორგი ევლულებოდათ.

ქალაქიდან ჩამოსულ ინჟინერთა ჯგუფის ის ხელმძღვანელობდა. პაპა გიორგის თოვლის ბაბუსასვით თეთრი უღვაშები ჰქონდა, ბავშვებთან საუბარი უყვარდა. ჯიბე ყოველთვის სავესე ჰქონდა ნაპოვნი ქრელი და ფერადი კენჭებით, მწიფე შვინდით თუ ტყბილი პანტით.

შუადღე იყო. ცხელია. პაპა გიორგიმ ბავშვებს დასალევი წყალი სთხოვა. ერთმა ბიჭუნამ წყლით სავესე სურა მოიტანა. პაპა გიორგიმ ლითონის საველე სასმისში ჩაასხა წყალი, მოსვა, მაგრამ ვერ დალია. წყალი თბილი იყო. სამუშაოებზე წყალი შორიდან მოჰქონდათ ავტომანქანებზე დადგმული დიდი კასრებით. კასრები ღია ცისქვეშ იდგა. წყალი თბებოდა.

— მომეცით სურა, მე მოვიტან წყალს.
— თქვა რუსიკომ, სურას ზედსი მოაგვლო.

თბილი წყალი გადაღვარა და ამხანაგებთან ერთად ველი გადაირბინა, ამომშრალ, რიყით სავსე ხევში მიიმალა. პაპა გიორგიმ მათ თვალი გაადევნა, აბა, რას იზამენო. ბავშვები ჩქარა დაბრუნდნენ. რუსკომ პაპა გიორგის წყლით სავსე სურა მიართვა. გიორგიმ სავსელ სასმისში კვლავ ჩაასხა სურით ახლად მოტანილი წყალი, მოსვა და პირიდან ვეღარ მოიცილა.

— საიდან გაჩინეთ ცივი წყალი? — ჰკითხა მოხუცმა ბავშვებს.

— წანწკარადან მოვიტანეთ. მიუგო რუსიკომ.

— წანწკარა, წანწკარა... — რამდენჯერმე წარმოთქვა პაპა გიორგიმ, — მაშ, აქ წყარო ყოფილა!

— არა, წყარო კი არა, ერთი ბეწო წყალი მოწანწკარებს ხევში, — მიუგვის ბავშვებმა, — აგერ, სულ ახლოს, იმ ქარაფის ვადაღმით, ძეძენარის ძირშია!

— როცა სკოლიდან ვბრუნდებით, ჩვეულებით წანწკარას, დაველეთ, მერე შინ მივიღივართ. — უთხრა რუსიკომ.

მუშების პირველი ცვლა სამუშაოს ამთავრებდა. ინჟინრებიც ახლოს იყვნენ პაპა გიორგი წამოღდა.

— აბა, მიჩვენეთ თქვენი წანწკარა წყარო. — სთხოვა ბავშვებს მან, როდესაც ყველამ მოიყარა თავი.

— წამობრძანდით! — მიპატიჟა ისინი რუსიკომ და წანწკარასაკენ გაუძღვა მათ. მალე თავს წაადგნენ პატარა წყაროს, რომელიც ძეძის და კვრინჩხის ძირში ჩამალულ ნოყოდან ხის კანის ღარზე გადმოწანწკარებდა.

პაპა გიორგიმ გაავსო სასმისი და რიგრიგად ყველას მიაწოდა, მათ ძლიერ ეამათ ცივი წყალი და წამოიძახეს:

— მშვენიერია!

— საუცხოოა!

— ღარი ვინ გაუკეთა წანწკარას? — იკითხა პაპამ.

— ჩვენ! — იყო ბავშვების პასუხი.

— ყოჩაღ! — თქვა პაპა გიორგიმ. წანწკარადან ხევში ჩავიდა, ფლატეებს გახედ-გამოხედა. როცა ზევით ავიდა, წანწკარას სტუმრებს უთხრა:

— ამ ადგილას ნიადაგის ისეთი ფენებია, რომ წყალი უსათუოდ უნდა ამოდიოდეს. წინათ უთუოდ ამოდიოდა კიდეც. მაგრამ ერთხელ მიწა დასოცდა, მწვეერი ზემოდან გადაეყარა წყაროს. ამიტომაც იგი ნაყარ შლამში დაიბნა, დაიკარგა. მხოლოდ ამ პატარა, ლურსმნის სიმსხო ნაკადმა ამოაღწია ზედაპირზე დიდი ხნის შემდეგ. წანწკარა დიდი წყაროს პატარა ნაკადია.

— სხვა ნაკადები რაღა იქნა? — იკითხა რუსიკომ.

— სხვები იქ, სიღრმეში იქნება დაფანტული. ზემოდან მიწა და რიყე აწვეს. — განმარტა პაპამ.

— წანწკარას მივეშველოთ, არ შეიძლება? — წამოიძახეს მუშებმა.

— შეიძლება! — ჩილაპარაკა პაპა გიორგიმ და სამუშაოთა უფროსს ნიკოს გადახედა.

— წყალი ბევრი იქნება? ეყოფა ჩვენს მუშებს დასალევად? — ჰკითხა ნიკომ პაპა გიორგის.

— ჩვენს მუშებს კი არა, სამ დიდ სოფელსაც ეყოფა. — დაუდასტურა მას პაპა გიორგიმ.

— შენ კი რაღა გინდა? — მიმართა რუსიკოს ნიკომ.

— მე მინდა აქ დიდი წყარო ამოვიღეს; ხომ თქვით, ძია ნიკო, ცივი წყალი ბედნიერება არისო. — მიუგო რუსიკომ.

— წყარო გვექნება! ეს დიდი საქმე არაა. მალე იქნება! — მოხუცმა ინჟინრმა მაშინვე ანიშნა მუშებს. ისინი გაიქცნენ, ძლიერი ბულდოზერები მოიყვანეს. პაპა გიორგიმ ფართოდ შემოხაზა მიწის არე. ბავშვები განზე დადგნენ. დაიბლუვლეს ბულდოზერებმა, არნადებით მიწაში ჩაერქვნენ, ერთ წუთში მტვრის, სილის და

ბრეშის კორიანტელში გაახვიეს იქაურობა. გიორგიმ და ნიკომ მანქანა გაგზავნეს ღურგლებისა და ხე-ტყის მასალი-სათვის. ბეტონმზებელ ქარხანაშიც შეუთვალეს: აბა, თვითმყრელებით საუკეთესო ბეტონი მოგვაშველეთო.

ბულდოზერებმა სულ გადათხარეს იქაურობა. პაპა გიორგი ხან აქედან მიაყენებდა მათ ნოყო ძეძვნარს, ხან იქიდან. ჩქარა ვეებერთელა ჩაღრმავება გაჩნდა, წანწყარა აღარ ჩანდა, ძეძვეების ნასახიც აღარ იყო. როცა მანქანებმა ნიადაგი ზემოდან მოასუფთავეს, სიღრმეში ჩაი-დნენ. ახლა იქიდანაც ვაზიდეს ხევში მი-წა. ბულდოზერებს ბარით და ნიჩბებით ჩაეშველნენ მუშები. ამოჰყარეს ბელტე-ბი. უეტრად ზემოთ ამოვარდა შლამში და სილაში გაქნილი ლაფი და მძლავრ ნაკადად ხვეისაკენ წავიდა. ლაფი თანდა-თან დაიწმინდა. ამოჩუხიხუნდა წმინდა წყალი. უკვე მიგნებული იყო წყაროს

მთავარი გამოსავალი, საიდანაც იგი ნია-დაში იყონებოდა და იკარგებოდა.

მოვიდნენ ღურგლებიც. მათ ხელდა-ხელ ააგეს წყაროს თავის ყალიბები. თვითმყრელებით იმ ყალიბებში ჩასხსეს ბეტონი. რუსიკოს მამამ ფოლადის მილი გამოჰკრა, დაატანეს წყაროს თავს და პირ-დაპირ გაუშვეს შიგ წყალი. მკლავის სიმსხო სავსე მილიდან წმინდა წყლის სა-ამური ჩქაფანი გაისმა.

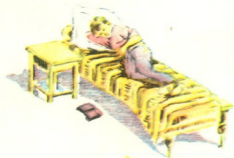
დიდძალმა ხალხმა მოიყარა თავი წან-წყარასთან: კოლმეურნეებმა და მუშებმა, ინჟინრებმა და მოსწავლეებმა, გამვლე-ლებმა და გამომვლელებმა. პაპა გიორ-გიმ რუსიკო დააყენა მჩქეფარე წყაროს მილთან. სთხოვა ვაბედლო გოგონას, თქვი რამეო; რუსიკომ სიტყვის თქმა ვერ მოა-ხერხა, მაგრამ ბროლის ჭიქა აიღო ხელ-ში, აავსო წანწყარას წმინდა წყლით; მი-ირთვით წყაროს ცივი წყალიო. — თქვა და პირველი სავსე ჭიქა პაპა გიორგის მიაწოდა.

გრიგოლ ივალაძე

მეხვადია

მუდამ წრებურთს თამაშობდა,
 მუდამ იყო დათენთილი;
 ერთხელაც ვერ მოაშხადა
 რიკიანად გაკვეთილი.
 სკოლიდან რომ ბრუნდებოდა,
 ბაღში ჩიტებს მიჰკიოდა,
 მერე, ჰერი! შინდურისაკენ,
 ან ტუისაკენ მიდიოდა.
 ხან ცხვრის ფარა დააფუთა,
 ხან ცხენები გააჭენა,
 ხან სათავე გადაუკდო
 და წისქვილი გააჩერა.
 საღამოსე მოიტანდა
 შარვალ-საღათს დაფუთილებს.
 მიწვებოდა და იტუოდა:
 „ხვალ ვისწავლი გაკვეთილებს“.
 მაგრამ დილით ეს მშინარა
 თავის დროსე ვერ დგებოდა;
 კლასის კარს რომ შეაღებდა,
 მხოლოდ მამინ შეკრთებოდა.

ნახატები მ. რეინიხვილისა

მუდამ ასე გვიანობდა,
წუსდა, აღარ ხალისობდა;
თავს ძალავდა დარცხვენილი,
გაკვეთილი არ იცოდა.
დამრიკებელს, მასწავლებელს
ძლიერს ეტეოდა სმანსული:
„ხვალისათვის ვისწავლიო“,
სულ ეს ჭქინდა გაწაფული.
სახლში მაინც ბურთს გაჭკრავდა,
არაფერი ადარდებდა;
გაკვეთილის მომზადებას
ხელმოკრედ გადადებდა.
მაგრამ ასლა ვერ მოხერხდა
გამოცდების გადადება...
ორი წელი ერთ ადგილზე
მავე მერხიც არ დადგება.
მას კი ეს რა დამართა,
დასცინებენ ზატარები,
რომ იმავე კლასში გახდა
მეორე წელს სატარები.
შეხეთ, შეხეთ, ბეჯითები
როცა სუთებს შეჭხარიან,
თავკომბალა ორინებს
წურომით უცქერს მხვალა!

პატარა მემობარი

სამამულო ომის დროს პარტიზანთა სახელგანთქმული მეთაურის კოვპაკის რაზმში ემყოფებოდი. ეს რაზმი წლების განმავლობაში ებრძოდა გერმანულ ფაშისტებს და მოულოდნელი თავდასხმებით ანადგურებდა მათ.

ჩვენი ბანაკი ტყეში იყო.

ერთხელ კიევის პოსპიტლიდან ახლად-გამოწერილი ჩვენი პარტიზანები სიხარულით შემოიჭრნენ ჩვენთან. ერთი ჟრიაშული ატყდა. გადახდილ ბრძოლებზე ეუამბეთ, გამარჯვება მოგვილოცეს. ბევრი ძველი ნაცნობი შემოგვიერთდა, მათ შორის გამოცდილი მებრძოლი პეტროც გვეწვია. ჩამოსულთა შორის უკრაინა ბიჭმა მიიქცია ჩვენი ყურადღება.

— ეგ პატარა თქვენ მოგუვათ? — ვკითხე პეტროს.

— ჰო, ჩვენ; არ დაიშალა, თავგამოდებით გვთხოვდა: პარტიზანთა ბანაკში წამიყვანეთო!

— შენი სახელი? — ვკითხე პატარა სტუმარს.

— გრიშა დვოეგლაზოვი ვახლავართ!

— პიონერი ხარ?

— დიახ! პიონერი ვარ! — თქვა და მებრძოლის ავტომატს დაუწყო თვალიერება.

მეავტომატებმა ბიჭუნა მიიპატივეს და საუბარი გაუმართეს.

— ავტომატს ხომ არ გეშინია?

— როგორ თუ მეშინია, სატანკო ნაწილის შევლობილი ვიყავი.

— ბრძოლა გინახავს?

— მინახავს კი არა, მიბრძოლია კიდულ!

— უკუამახვილი ბავშვია. — ჩემად ჩილაპარაკა პეტრომ.

— აქ საიდან მოვიდა? — შევეკითხე გრიშას თანამგზავრს.

— ახლავე გამობობთ! — თქვა პეტრომ: — ერთხელ მოსკოვის პოსპიტალიში ვიწექი. ეს ბიჭუნა მძიმედ დაჭრილი მოიყვანეს. მტრის ავიაციის თავდასხმის დროს დაშავებულ იყო. გავკურნების შემდეგ ორივე სოქაში გავგზავნეს დასასვენებლად. ეს იყო 1944 წელს. გრიშა სულ ოცნებობდა პარტიზანების რაზმში მოხვედრილიყო. დასასვენებელ სახლში საბჭოთა კავშირის ორგზის გმირი კოვპაკი იმყოფებოდა. კეთილმა მოხუცმა მალე გაიწვო ხალისიანი და გამჭრიახი ბიჭუნა და დამეგობრდნენ კიდევ; ბავშვმა თავისი გულისნადები გაუზიარა კოვპაკს; კარგო. — შეპირდა მეთაური.

სოჭიდან წასვლისას კიევში ჩავედით და პარტიზანულ შტაბში გამოვეცხადეთ.

ეს პატარა ვაჟაკი ჩემს დივიზიაში გაგზავნეთ, გაუფრთხილდით, თვალისწინებით მოუარეთო. — ჩავვაბარა კოვპაკმა ყმაწვილი. — დაამთავრა პეტრომ.

ყველას მოგვეწონა ბიჭუნა. გრიშა დავალებას მუდამ პირნათლად ასრულებდა, ამით მან პარტიზანების სიყვარული დამიხასურა.

პარტიზანული დივიზიის დაშლის შემდეგ გრიშა დვოეგლაზოვმა თავისი პოლკი მონახა და ისევ საბჭოთა არმიის რიგებს დაუბრუნდა. ომი რომ დამთავრდა, გრიშამ თბილისში მინახულა.

ამჟამად იგი თბომავალ „როსიაზე“ მუშაობს.

ვახანა მორჩანული

ნახატები პრ. ჩიჩინაშვილისა

გ მ ი რ ქ ა ლ ა ქ შ ი

გავემგზავრეთ სტალინგრადში—
სახელგანთქმულ ქალაქში,
მისი ქუჩა, მისი სახლი
რამდენ ამბავს გადაშლის;
მტარვალებს არ დავენებთ
საყვარელი ქალაქი,
დავიცავით ღირსეულად
მისი წმინდა ალაგი.
ფაშისტები
რად გვებრძოდნენ?
თვალნათელი ბავშვებო, —
სურდათ ბნელი შემოევლოთ
თქვენი სკოლის გარშემო.
სურდათ მონად გაეხადათ
თქვენი ტკბილი მშობლები;
უსახლკაროდ დაგტოვებდნენ,
იქნებოდით ობლები.
სტალინგრადი ხალხმა იხსნა,
მისთვის სისხლი დაღვარა
და ლენინის დიდი დროშა
მტრის წინ როდი დახარა.
ძველად ერქვა ცარიცინი,
მეგობრებო, ამ ქალაქს.
მაშინაც კი მტრის წინაშე

არასოდეს გამტყდარა.
აქ სტალინი წინ უძღოდა
ცარიცინელ ვაჟაკებს,
დღესაც მათი სახელები
ხალხის გულში კაშკაშებს.
მიაკუთვნა ქალაქს ხალხმა
მზე — სტალინის სახელი, —
ვინც გახადა ცარიცინი
მტკიცე, შეულახველი.

* * *
მიხარია, რომ მოვედი
სახელგანთქმულ ქალაქში.
მისი ქუჩა, მისი სახლი
რამდენ ამბავს გადაშლის.
გამიკვირდა, სადგურიდან
ქალაქში რომ შევედი:
აქ ომის დროს არ გადარჩა
სახლი დაუნგრეველი.
აქეთ ბალი, იქით ბალი,
მიღის ფართო ქუჩები.
ასე როგორ გაახარეს
ეს ლამაზი ბუჩქები?
ველარა ვცნობ, ეს ქალაქი
უცებ როგორ გაშენდა.

მოკლე დროში აღადგინეს,
გაიზარდა, დაშვენდა.
აგერ, ვოლგა, დიდი ვოლგა,
მოდის ვრცელი ველებით.
მოსკოვისკენ ვოლგა-დონით
იჩქარიან გემები.

გამარჯვების, განახლების
ნათელი მზე დანათის.
იქცა ცნობილ ნავსადგურად
ჩვენი გმირი ქალაქი.

აგერ, ძმათა სასაფლაო,
ზედ ტანკია დადგმული,
რატომ დადგეს?! — ამ ადგილას
ბრძოლა იყო განთქმული,
მებრძოლები აქ, ამ ტანკით
მტერს უტევდნენ გმირულად,
და დღეს მათი ხსოვნისათვის

ძეგლად ცად აზიღულა.
აბა, ახლა ასე დავუყვით:
ეს ქუჩაა „მშვიდობის!“
მასხენდება, ამ ქუჩაზე
თავგანწირვით ვიბრძოდით.
იქ ელექტროსადგურია, —
ვოლგა-დონის მშენებლებს
დენს აწვდიდა,
ხელს უწყობდა
შრომას შეუნელებელს.

* * *

მივდევ ქუჩას; სატრაქტორო
ქარხნის კართან ვჩერდები.
მრავალ ბრძოლის მოწამეა
ნატყვიარი კედლები.
მის დაზგებს და მის ღუმელებს
ხალხი მკერდით იცავდა
და მტრებს რისხვა სიმართლისა
ასწორებდა მიწასთან.
თქვენი სოფლის მინდორ-ველად
ტრაქტორი რომ გრიალებს,
მიწას რომ ხნავს და ღონივრად
ბელტებს რომ ატრიალებს.
ეს ტრაქტორი სტალინგრადის
ქარხანაში გაკეთდა.
ჰე, რამდენი რკინის ხარი
გამოსულა აქედან.
მტერი წინ რომ მოიწევდა,
გადაკვეთეთ ქუჩები.
მეომრებთან მწყობრში ჩადგენ
მაშინ ქარხნის მუშები.

* * *

შემეგებნენ, ეს მუშები
ნაცნობები არიან.
ერთ-ურთს ძმურად მივესალმეთ,
გავიხარეთ ძალიან:
— აქ შენ ომის დროს იყავი,

სად გეცალა ამხანაგს,
რომ გენახა და გაგეცნო
სატრაქტორო ქარხანა.
მოდი, ნახე,
ძმაო, ფოლადს
ასე იღებს საამქრო.
მერე ვასხამთ ყალიბებში,
როცა კარგად დავადნობთ.

ეს ამწყობი საამქროა,
ეს ამწეა ნამღვილი,
აქ შემოდის ტრაქტორების
თვითეული ნაწილი.
იქით ძრავებს ამზადებენ,
აქ კი ხრახნებს ბურღავენ...
... გავედით და გუგუნებდნენ
ის ძრავები მქუხარე.
უამრავი ტრაქტორებით
ვიყავ გაკვირვებული.
დიდ ეზოში საამურად
იდგნენ ჩამწყობებულნი.
გადიოდა იმ ქარხნიდან
ტრაქტორების ლაშქარი.
და გუგუნით იესებოდა
საბჭოეთის მთა-ბარი.

ანგარიშის წყაპი

საბჭოთა რვა ვეშაბთსანადირო ხომალდი ანტარქტიკაში *) ვეშაპებზე ნადირობდა, ხოლო დიდი გემი, რომელიც მეთაურობდა ხომალდებს, ერთ ადგილას იდგა. იგი მცურავ ქარხანას წარმოადგენდა. გემზე ნაჭერ-ნაჭერ ქრინენ ვეშაპებს, მერე ქვაბებში ყრინენ, ქონს აღნობდნენ. ვეშაპის ქონს ხმარობენ ტყავისა და ქიმიურ მრეწველობაში, მისგან ამზადებენ მარგარინს, მკლე ხორცისაგან კეთდება ფეკილი, ხოლო ლეიძლისაგან — ვიტამინი „ა“.

ჩვენი ვეშაბთსანადირო ხომალდი აღმოსავლეთისაკენ მიქროდა. მისი ანძის წვერზე კასრი იყო მიმაგრებული, კასრში კი მებღეაური ივანე იჯდა და წყლის ზედაპირს ათვალიერებდა, ვეშაპს ეძებდა. ზარბაზნის მსროლელი ახალგაზრდა ვასია ხომალდის ცხვირთან ამართულ ზარბაზნის დასტკეროდა და ფიქრობდა: „მართალია, გუშინ ერთხელ დავაცილე, მაგრამ დღეს აღარ ავჩქარდები, ვეშაპს კარგად ამოვიღებ მიზანში და ვესერი“.

კარგა ხანს ვიარეთ, ყინულის მთებს — აისბერგებს მიუვახლოვდით. ყინულის ველებზე სელაპები შავი წერტილებივით ეყარნენ.

ივანემ უცებ ხელი გაიშვირა და გადმოგვძახა: ვეშაპს ვხედავო.

მართლაც, რამდენიმე წუთის შემდეგ შევნიშნეთ ვეშაპის მიერ ამოსროლილი მძლავრი, მაღალი შადრევანი. გამეხარდა. „ცისფერი ვეშაპია“, — გავიფიქრე. „ცისფერი ვეშაპი“ სხვა ვეშაპებზე დიდია.

ჩვენს მიერ შენიშნულმა ვეშაპმა წყალი ამოასხა და ჩაიყურყუმელავა. ძრავი გამოვრთეთ, უხმოდ მივდიოდით იმ ად-

გილისაკენ, სადაც დაიძალა ვეშაპი. ჩვენს მახლობლად ისევ ამოვარდა წყალი და ვეშაპის თავიც გამოჩნდა. ვასიამ დაუმინა ზარბაზნი და მარჯვედ ესროლა. ვეშაპი ამოძრავდა, წყალი მის ირგვლივ წითლად შეიღება. ვეშაპმა ჩქარა შეწყვიტა ფართხალი. იგი ჰაერით დაეტუმბეთ და ზედ ალაში დავასეთით. მოკლულ ვეშაპს მაშინვე კი არ მიაკურებენ გემთან, სადაც მისი გადამუშავება ხდება. იმისათვის, რომ დრო არ დაჰკარგონ, ვეშაპს ჰაერით დატუმბავენ, რათა არ ჩაიძიროს, მერე ალამს დაასობენ და ისევ ნადირობენ. სალამო ეაშს ვეშაპებს ერთად მოუყრიან თავს და გემისაკენ ეზიდებიან.

გზა განვაგრძეთ.

თუმცა ცი მოწმენდილი იყო, სივრცე თოვლის ფიფქებით დაიფარა. მერე უცებ შეწყდა თოვა და ივანემ კვლავ გვანიშნა: ვეშაპებს ვხედავო.

ჩვენგან სამასი მეტრის დაშორებით ორი ვეშაპი ყვინთავდა, მერე ზურგი გვიჩვენეს და მოუსვენს. დავედევნეთ. ორი საათის განმავლობაში მივდევდით, ჩვენს შორის კი მანძილი არ მოკლდებოდა. ბოლოს დაღლა დაეტყუთ.

შორით უცხო ქვეყნის ვეშაბთსანადირო ხომალდი გამოჩნდა. მერე მოკლულ ვეშაპს მოვკარით თვალი. ზედ უცხოელების ალაში იყო დასობილი.

მოკლულ ვეშაპთან რაღაცა მოძრაობდა. დურბინი მოვიმარჯვე და დავინახე, აღამიანი იყო, ვეშაპზე აცოცებას ცდილობდა. ბევრი არ გვიფიქრია, ხომალდი სწრაფად მოვაბრუნეთ და მისკენ გავემართეთ. ის კაცი გემბანზე ავიყვანეთ, ალაგ-ალაგ ყინვაშობილი ტანი-სამოსი გავხადეთ, სხეული სპირტით დაუვზილეთ და მერე ლოგინში ჩავაწვიეთ. ჯერ უძრავად იწვა. სიცვისაგან სა-

*) ანტარქტიკა — დედამიწის სამხრეთ პოლარული ნაწილი

ხე ერთიანად გაშავებული ჰქონდა. მერე აღამიანის ფერი დაედო, გაგვიღიმა.

— ვეშაპთან როგორ აღმოჩნდი? - ინგლისურად შეეკითხა ჩვენი კაპიტანი.

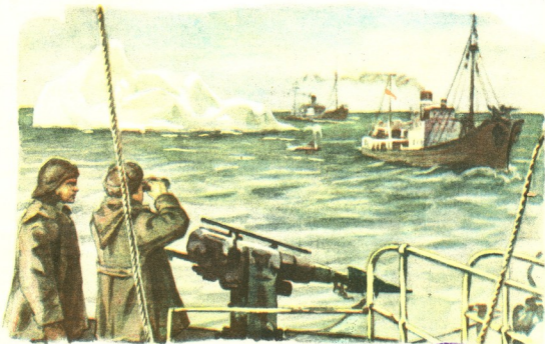
— ვეშაპებს რომ მივდედვით, გემბანზე ფეხი დამიკურდა და გადავეარდი. მოკლული ვეშაპისკენ გავეკურე, მინდოდა ზედ ავსულიყავი როგორმე... აბა, რა მექნა...

— გემზე ვერავინ დაგინახა, რომ გადავარდი?

მას მწარედ გაეღიმა და კაპიტანს მიუგო:

— დამინახეს, მაგრამ კაპიტანი ჩემს გადასარჩენად დროს რატომ დაკარგავდა... ვეშაპი ფულია, მე კი რა ვარ ინგლისე-

ლი კაპიტანისათვის, რომელიც კაპიტანის-
ლისტს ემსახურება? — უბრალოდ ინგლისე-
მეტად იაფი საქონელი. მე თუ დავიბრ-
ჩევი, მას ეს არ შეაწუხებს, ჩემისთანას
აღვილად იშოვნის, ინგლისის წავსადგუ-
რები სავსეა უმუშევარი მეზღვაურებით.
თქვენი ხომალდი ჩემსკენ რომ დაიძრა,
თვალს არ ვუჯერებდი. ორი დაღლილი
ვეშაპი მიატოვეთ და ჩემს გადასარჩენად
გამოსწიეთ. თუმცა მე არ ვიცოდი თქვე-
ნი ვინაობა, არ ვიცოდი, რომ საბჭოთა
მეზღვაურები იყავით, მაგრამ გულში გა-
დავწყვიტე: თუ ჩემს გადასარჩენად მო-
დიან, უთუოდ საბჭოთა მეზღვაურები იქ-
ნებიან-მეთქი. — თქვა ეს გადარჩენილმა
და თვალები სიხარულის ცრემლით
ავესო.

„ჯარისკაცი“

ტარიელმა მამას უთხრა:
 ასეთი მაქვს ფიქრებიო,—
 ავტობატი მიუდგე და
 ჯარისკაცი ვიქნებიო.
 დაითანხმა, მერე ისევ
 შეხვეწა: მამასეო,
 ბარემ მეც თან წამიუვანე,
 სეში ხელით ავარსევო.
 კსაში უთხრა: დავიღაღე,
 აუკანილი მატარეო!..
 ამისთანა ჯარისკაცი
 ვის უნახავს, ზატარბო!

„კმირი“

ტარიელს ვაშლი უნდოდა
 დედას ატაში ვეიდა;
 დადგა, ტირილი დაიწყო,
 ცრემლები ჩამოეკიდა.
 სათუნამ უთხრა: წუნის
 ვინ შეუსრულებს ნატვრასო,
 დედას რომ ვაშლი ვეიდა,
 მოინდომებდი ატამსო.
 შესწე ქუდზე „კმირი“ სწერია,
 ვითომ და შესც ხარ კმირიო!
 ამხელა ბიჭი მთელი დღე
 ვაშლის კულისთვის ტირიო.

ნახატები რ. მუსხიშვილისა

მელაკუდას ოინები

პიესა მ სურათად

მონაწილენი: მოხუცი კაცი, მელაკუდა, ტურიკო, დათუნია, კურდღელი, ყურმა და ბათუა.

პირველი სურათი

ტყეში, დათუნას ბუნაგის წინ, მელაკუდა და ტურიკო საუბრობენ.

ტურიკო — უჰ, როგორ მშოი.

მელაკუდა — მე შენზე ძლიერ მშოი, მაგრამ რა ექნა; ამაღამ ერთ საქათმეს უნდა მივადგეთ, თორემ შიმშილით დავიხოცებით.

ტურიკო — წუხელიც კი მივებარეთ საქათმეს, მაგრამ ხომ ნახებ, მთელი სოფელი დაგვედგენა და ძლიერს გადაეჩნით.

მელაკუდა — ეჰ, რა მშოიშარა ხარ! განა მუდამ გავიგებენ. თუ დამიჯერებ, ამაღამ მსუქანი ვარიები არ აგეცდება.

ტურიკო — კარგი, კარგი, მსუქან ვარიებს ნუ ახსენებ, თორემ ნერწყვი მომდის. იმ საქათმის პატრონს ძალი არა ჰყავს?

მელაკუდა — როგორ არა, ორი ძალი ჰყავს, მაგრამ ხომ გავიგონია: „ხერხი სჯობია ღონესა“, უკვე მოფიქრებული მაქვს; შევიდეთ დათუნასთან და იქ ვაიგებ, როგორც უნდა მოვიქცეთ.

ტურიკო — დათუნია რაღა საქირია?

მელაკუდა — ყური დამიგდე: იმ საქათმის მოშორებით, სადაც ამაღამ უნდა მივიდეთ, დახუნძლული ვაშლის ხე ღვას. დათუნას მწიფე ვაშლებს რომ ვუხსენებთ, იმ წუთში წამოდუნძულდება, ხეზე აბობლდება და ვაშლებს ხარბად დაუწყებს ჭამას. იმ ეზოს პატრონი და ძაღლები დათუნას გამოუდგებიან, გესმის? ჩვენ კი დრო ვიხელთოთ და, გიყვარდეს! მოვიტაცოთ ყვინჩილები და ვარიცები!

ტურიკო — კი, მაგრამ ეზოს პატრონმა დათუნას თოფი რომ ესროლოს? არ გეცოდება?

მელაკუდა — სულელო! მშოიერი კედები და სხვა რა გენაღვლებია!

(ესე ამოუარებელი ჟრღღელი მათ საუბარს უფრს უდგებს, უცერად ცხირს დააცემინებს)

ტურიკო — ვაიმე...

მელაკუდა — ვილაც ყურს გვიგდებს! (ათვლიერებენ იჭურხას)

კურდღელი — ეს მე ვარ!

მელაკუდა — აქ რას აცეთებ!

კურდღელი — ბაქიებს ველოდები, სათამაშოდ არიან წასულნი.

ტურიკო — (მელას ყურში უჭურხავს) ახლავე შევიდეთ დათუნასთან. (შედიან დათუნის ბუნაგში)

კურდღელი — ნეტავ რად დავიკიანეს ბაქიებმა. წავალ, მოვნახავ და შემდეგ კი დათუნას ყველაფერს ვეტყვი.

(ბუნაგთან გამოდის დათუნია, ხუნწის, ბურტყუნებს. თავი შეხვეული აქვს.)

მელაკუდა — სალამი, ძვირფასო დათუნი!

ტურიკო — როგორ ბრძანდებით?

დათუნია — (თავს წამოწმებს) ოჰ, თქვენა ხართ? გავიმარჯოთ.

მელაკუდა — რა დაგმართნია, საყვარელო დათუნი?

დათუნია — ნულარ მკითხავთ! ვადაწყვიტე, თაფლის ჭამას თავი დავინებო. ფუტკრებმა დამეპინეს, თავ-პირი სულ დასიებული მაქვს, არა და მომკლა პანტის ჭამამ, კბილები მომკვეთა.

მელაკუდა — სწორედ კარგ დროს მოვსულეართ; ერთ ეზოში ისეთი დახუნძლოლი ვაშლის ხე ვიცი, რომ მისი ნაყოფით სულ ყველს ჩაიტკბარუნებთ.

დათუნია — გასაპირის დროს მეგობრის დახმარება რომ იცი, სწორედ ამიტომ მიყვარხარ, ჩემო კეთილო. თოფიანი პატრონი ხომ არა ჰყავს?

მელაკუდა — ნუ გეშინია. იმ ეზოში მოხუცი ცხოვერობს, ადრე იძინებს ხოლმე!

დათუნია — ჰოო! ეს ძლიერ კარგია... (თავსახვევს ახსნის) როდის წავიდეთ?

ტურიკო — ახლავე.

დათუნია — კარგია... (ჯიხვს აიღებს) მაშ, წავიდეთ.

მელაკუდა — წავიდეთ. (გადაინ. ცოტა ხნის შემდეგ გამოდის კურდღელი)

კურდღელი არაინაა. ნეტავ სად წავიდა ძია დათუნა? ვაი, თუ იმ გაიძვერა მელაკუდას დაუჯერა და წაჰყავა. წაყალ, მოყებნი, ეგებ ბიფათს ვადავარჩინო. (ხაშის)

ფარდა

საკათი მშობრ

ამწვანებული ვეო. ვაშლის ხის მოშორებით მობანს საქაიზე. მელაკუდა, დათუნია და ტურიკო ხეის მოადგებიან.

მელაკუდა — ესეც ვაშლის ხე! ხედავ, დათუნი, როგორი დახუნძლოლია?!

ტურიკო — ჩუმად ილაპარაკეთ, ძაღლებმა არ გაიგონან.

დათუნია — ძაღლების არ მეშინია, ოღონდ თოფიანი კაცი არ მოვიდეს...

მელაკუდა — აბა, ადი ხეზე და ჰამე რამდენიც გინდა. ჩვენ წაყალთ, ხომ აღარ გკორდებით.

დათუნია — წადით, კეთილო მეგობრებო, გმადლობთ.

(დათუნია ხეზე ახობდდება და მწიფე ვაშლს შეეცემა, მელაკუდა და ტურიკო საქათმისაკენ მიიპარებიან. დათუნის ტოტი მოუტყდება, მზურხე ძაღლები გამოიბიან ყფით. მოისმის ჰათმების კრიაბი. მელაკუდა და ტურიკო ჰათმებს მიარბენინებენ. გამოდის მოხუცი კაცი.)

მოხუცი — რა ამბავია! (ძაღლები უყფენ ხეზე შესულ დათუნის. მოხუცი ვაშლის ხეს შეხედავს) ეს ვინ აბრძანებულა ხეზე! ოპო, დათვი!.. ჰყინტი სიმიწილი გამოჩანავა და ახლა ვაშლიც მოინდომა!

(თოფს ვსვრის) ეცი, ყურმა, არ გაუშვა, ბათურა, ეცი!..

დათუნია — ვაიმე... მიშველეთ... იძირს ჩამოვარდება, ძაღლები ჰბენ და უან მისდევენ დათვს).

ფარდა

საკათი მესამე

დათუნისა ბუნავი. დათუნია წვეს, თათები შეხვეული აქვს. იკვდ ხის კურდღელი და შუბლზე სველ ტილის აფარებს

დათუნია — მერე, რომ ნახე, რა თქვეს იმ გაიძვერებმა.

კურდღელი — ძლიერ გაიოცეს, როცა ვუთხარი, ძია დათუნისათვის ვილაქას თოფი უსვრია-მე-

თქი. ჩვენ ვაშლის ხე ეჩვენეთ და სხვა არაფერი ეციტო! ახლა ხომ გჯერა, დათუნი, — მაგათი ოინები!

დათუნია (აწმისთ) ე, ჩემო ყურკვიტავ, უარესი მეკუთენის! აბა, მელაკუდას რაიმე დაეჯერება? კიდევ კარგი, წერილი საფანტი მომხედა და სიკედილს გადავრჩი. კარვად დაენახე, იმ წუწებმა ქათმები რომ გაარბენინეს. მოვტყუელი, ჩემო კეთილო მეზობელო!.. ძლიეს დაეაღწიე თავი ძაღლებს... ჭრილობა მეწვის. თუ არ დაიზარებ, წადი და წაშალი მო-მიტანე.

კურდღელი — ახლაც დათუნი. (გაძის შემოდის ტრუა და მელაკუდა. მოაქვთ ქათამი)

მელაკუდა — (ტრუას ყრუმი უჩუჩულებს) ხომ ავებნიეთ გზაკველი იმ ძაღლებს... სალაში, ძვირფასო დათუნი. მიირთვიეთ...

ტურიკო — რაო! ისევ ავად ბრძანდებით? *

დათუნია — მაშ, როგორ ეიქნები თქვენისთანა მეგობრების ხელში!

მელაკუდა — რა დაგემართა?

დათუნია — ვითომ არ იცის! სად წამიყვანეთ... ვაშლები კი არა, ლამის თავიეც დამატოვებინეს! არა გრცხვენიათ? ორ ყვინჩილაში როგორ გამცვალეთ!

მელაკუდა და **ტურიკო** — რას ბრძანებთ, დათუნი... როგორ გეკადრებთ!.. (მოისმის ძაღლების ყფა)

დათუნია — აქედან დამეკარგეთ, გაიძვერებო! მელაკუდაც, კოსხალი ვერ გადამიჩრები... (შეშოვარდა ახრდული წამლით ხელში).

კურდღელი — ძაღლები აქეთ შორბიან, დათუნი...

მელაკუდა — შენ ასწავლე ალბათ დათუნას ბინა, შე შშიშარა! (საცვად მიიწვის)

დათუნია — თათი არ ახლოთ! აბა, ჩქარა, აქედან მოშორდით... (ძაღლები ბუნავს მიაფებთან და ჭეფენ)

მელაკუდა — შენი ჭირიმე, დათუნი, გარეთ არ გამავდო!

ტურიკო დავიღუპებით...

დათუნია ჩქარა, ვადით-მეთქი... (მელაკუდას და ტურიკოს გარეთ გააგდებს. ძაღლები დაჟეჟიან).

კურდღელი — შეხედე, დათუნი, როგორ მიარბენინებენ. ასე მოუხდებათ მაგ ქურდ-ბაცაცებს. ვაიმე, ძია დათუნი, წაშალი დამეკცა...

დათუნია — არაფერია, ჩემი წაშალი — შენი მეგობრობაა, ჩემო საყვარელო მეზობელო!

დათუნია და **კურდღელი** — (მღერაან) დაისჯება; ვისაც სხვისთვის

გულში კული ზრახვა უღევს,

მულამ ასე ემართებათ

ტურებსა და მელაკუდებს!

უკარა

მეორეკლასელი

— მადლობელი ვარ, ჩიტუნავ,
შენს პირს შაქარი, შაქარი!
ამ სარკმელს რომ არ შორდები
და ჩემს სიხარულს დაჰხარი!
— დედი, ყვავილებს გახედე,
დღეს რა ელვარე ფერი აქვთ,
ნიაფის იაფნახზე
რა ხმა შეწყობით მღერიან!
— ყურშავ, შენ რად არ მილოცავ,
განა, დაგტოვებ მეგობარს?

თუმცა დრო ცოტა მექნება,
შენს გასართობად მეყოფა!..
რვეულზე ძველი წარწერა
ფრთხილად წაშალა საშლელით,
ემა ახლადნაწერი
სიტყვა: „მეორეკლასელი“.
სასიხარულო ამბავი
ეზოში ყველამ გაიგო,
და ხმაწკრილა სიმღერა
ნიაფმა შორს, შორს წაიღო.

მინაილ კლივიძი

ნახტი გ. უფსიხვილია

ჩემი დედოფალი

ეს ყველაზე ლამაზია
და ყველაზე ჰკვიანი,
თვალებს ახელს, თვალებს ხუჭავს,
როგორც ადამიანი.
დედიკომაც რომ მიყიდა,
ეს ყველას ამჯობინა—
ჩემი დოდო, ჩემი კობტა
პაწაწინა თოჯინა.
სათამაშო სხვაც ბევრი მაქვს
სანაქებო, რჩეული:
დათუნია, ფისუნია
ცელქი, გადარეული.

ეს კი მაინც მირჩვენია
ყველა სათამაშოებს,
ჩემს პატარა, ჰკვიან დოდოს
აბა, რა ლამაშორებს?!
ჩვენ დიდ სახლში ვისაც ჰკითხავთ,
ყველა გეტყვით მის ამბავს:
დილით აღრე, რომ აღგება,
მივაშურებთ პირსაბანს.
მერე წიგნებს გადავუშლი
ჩემს ნახუქარ-სახსოვრებს,
სულ ზეპირად დაისწავლის
ლამაზ ქართულ ასოებს.

ბუნების კარი

ჩრდილოეთის სპილო

ამჟამად ხმელეთზე მცხოვრებ ძუძუმწოვარ ცხოველებიდან ყველაზე დიდი ცხოველი არის სპილო, რომელიც ცხოვრობს სამხრეთ აზიაში და ცენტრალურ აფრიკაში.

რამდენიმე ასეული წლის წინ, ჩრდილოეთში, სადაც ახლა მუდმივი თოვლი და ყინულია, ცხოვრობდა ასეთივე დიდი ტანის სპილოს მსგავსი ცხოველი—მამონტი. ის სპილოსაგან განსხვავდებოდა რამდენიმე ნიშნით: სხეულის წინა ნაწილი უფრო მაღალი ჰქონდა, გარედან დაფარული იყო ხშირი და გრძელი ბალნით, ეშვები გრძელი ეზრდებოდა და ზედა მხრისაკენ ეხვეოდა, ხორთუმის ბოლოზე ჰქონდა ორი გამონაზარდი.

მამონტები ჩრდილოეთის მუდმივ ყინულებსა და ტრაივის შორის გადაჭიმულ ცივ მინდორ-ველებზე ჯოგებად დადიოდნენ და მცენარეულობით იკვებებოდნენ.

დროთა განმავლობაში მათი საცხოვრებელი ადგილები შეიცვალა, ტყითა და ქაობებით დაიფარა. მამონტის ჯოგებს სიარული და საზრდოს შოვნა გაუძნელდათ, თანდათან გადაჯვარდნენ და ბოლოს სრულიად ამოწყდნენ.

ეს ისე დიდი ხნის წინ მოხდა, რომ მათი მნახველის ამბავიც კი არავინ იცოდა. ხალხი მამონტს მხოლოდ ზღაპრებში და თქმულებებში იხსენიებდა. ძველი გამოქვაბულების კედლებზე ხვდებოდა მათ გამოხატულებას, ზოგჯერ მიწის ქანებში პოულობდა ძვლებსა და ეშვებს, ყინულებში გათოშილ სხეულის ნარჩენებს და ამგვარად იცოდნენ, რომ ციმბირის მიწაზე ძველად ცხოვრობდა ასეთი საკვირველი ცხოველი.

რუსი მეცნიერები დროთა განმავლობაში მამონტის ძვლებსა და ეშვებს აგროვებდნენ შესასწავლად. მათ მდინარე ლენის შესართავიდან მამონტის მთელი ჩონჩხი ჩამოიტანეს. შემდეგ ჩრდილო

ციმბირის სხვა მდინარეში იპოვნეს მთელი მამონტი, რომელსაც ოთხი მეტრი სიმაღლე და ოთხნახევარი მეტრი სიგრძე ჰქონდა; დიდი გაჭირვებით გამოიტანეს ნაპირთან, მაგრამ მდინარე უცბად მოდიოდა, ჩონჩხი გაიტაცა და დაიკარგა.

ამ ორმოცდაათი წლის წინ კიდევ შეიტყვეს, რომ ჩრდილოეთით, მდინარე ბერეზოვკასთან, ყინულებში ჩაფლული მთლიანი მამონტი უპოვნიათო.

მეცნიერები საჩქაროდ გაემგზავრნენ იქ. ცხოველი სწორედ ისეთი იყო, როგორც წარმოდგენილი ჰქონდათ: ვეება ტანისა, დიდრონი ეშვებით, ხორთუმით, ტანზე ხშირი ბალნით.

ყინულისაგან ისე იყო მთლიანად შენახული, რომ შორიდან ცოცხალს ჰგავდა. პირში, ენაზე და კბილებშუა უპოვეს დაუღუქავი ფოთლიანი და თესლიანი მცენარეები.

მეცნიერებმა მამონტი თან წამოიღეს, დაწვრილებით შეისწავლეს, მისი ყველა ნაწილი ცალ-ცალკე შეინახეს. ტყავისა და ძვლებისაგან ფიტული გააკეთეს და ლენინგრადში ზოოლოგიის განთქმულ მუზეუმში მოათავსეს იმგვარად, როგორც ყინულებში იპოვეს ჩაჩოქილი.

ფიტულის დადგმისთანავე მუზეუმს უამრავი მნახველი მიაწყდა, განსაკუთრებით—ბავშვები.

მნახველებმა მას ჩრდილოეთის სპილო უწოდეს.

არსაჟი პაიანიძე

სოფელი გვეძახის

სოფელი გვეძახის,
წავიდეთ ჩქარა!
გვეძახის მინდორი,
გვეძახის შარა;
გვეძახის ყანების
მრიალი მწვიდი,
მდინარის ღუღუნი,
ახალი ხიდი;
გვეძახის ვენახი,
სიმინდის კვლი,
მსუქანი ხართუთა,
წითელი ბაღი;

ვზო და ბოსტანი,
დიდედას კვერი,
ხეხილის ბაღები,
ყანაში მწყერი;
კალო და ხორბალი,
ნამჯა და ჩალა...
სოფელი გვეძახის,
წავიდეთ ჩქარა!
წავიდეთ, ავიყსოთ
ახალი ძალით,
მერე კვლავ ვიხაროთ
ბეჯითი სწავლით.

უღის მხატვრობა გვეთვის ალ. გოგოლაშვილს

რედაქტორი იოსებ წინწილი. სარედაქციო კოლეგია: გრ. აბაშიძე, ეკ. ზურჯანაძე, ი. გრიშაშვილი, თ. თუმანიშვილი. მუხრანის მხარეთმცოდნეობის (რედაქტორის მოადგილე), რ. შარვაშიანი, ი. სხარაშვილი, ნ. უნაფქოშვილი, შ. ცხადაძე